

Folkhälsorådet
Töreboda
Verksamhetsberättelse
2012

Innehåll

Inledning.....	2
Törebodas folkhälsoråd.....	2
Prioriterade områden.....	3
Familjecentralen Spideln.....	3
Föräldrastöd.....	3
Barn och ungdomssäkerhetsarbete.....	4
Gemensamt Brottsförebyggande råd	4
Psykisk livräddning.....	5
ANTD	5
Internt hälsoråd.....	5
En Säker och Trygg kommun.....	6
Samverkan med frivilligorganisationer.....	6
Våld i nära relationer.....	6
Kultur och hälsa.....	6
Kost.....	6
Stöttning av projekt.....	6
Bäst hälsa 2020.....	7
Ett friskare Sverige.....	7
Socioekonomiska Strategier	8
Sysselsättningsprojekt, <i>Åter på banan</i>	8
Budget.....	9

Inledning

Folkhälsorådet i Töreboda bedrivs i samverkan mellan Töreboda kommun och Västra Götalandsregionen, hälso- och sjukvårdsnämnden Östra Skaraborg. Samverkan regleras i ett avtal vars syfte är att utveckla det lokala folkhälsoarbetet. Det centrala organet för detta är Folkhälsorådet. Folkhälsorådets roll är att stötta, utveckla och samordna det lokala folkhälsoarbetet samt verka för att folkhälsofrågorna integreras i förvaltningarnas verksamhet. Rådets uppgift är även att implementera ett hälsofrämjande tankesätt samt marknadsföra arbetet internt och externt. De aktörer som är involverade i det lokala folkhälsoarbetet är primärvård, kommun, näringsliv samt ideella organisationer. I föreliggande verksamhetsberättelse redogörs för det folkhälsoarbete som har sin utgångspunkt från folkhälsorådet med dess arbetsgrupper. Det är kopplat till folkhälsorådets verksamhetsplan med budget för 2012. Folkhälsorådet har under året haft 4 protokollförda sammanträden samt en utvecklingsdag tillsammans med folkhälsoråden i Mariestad, Töreboda och Gullspång

Törebodas folkhälsoråd

Folkhälsorådet i Töreboda inordnas direkt under kommunstyrelsen. Ledamöterna representerar Hälso- och sjukvårdsnämnd 10 Östra Skaraborg, samtliga utskott i kommunen samt två av de gemensamma MTG nämnderna. Rådet består även av kommunens ledande tjänstemän samt Tjänstemän inom primärvård och tandvården. Sammansättning under året såg ut på följande sätt:

Ledamöter	Lars Åke Bergman, Kommunstyrelsens ordförande tillika ordförande i Folkhälsorådet. Bengt Sjöberg, vice ordförande i Folkhälsorådet, Hälso- och sjukvårdsnämnden Östra Skaraborg Ann-Charlotte Karlsson, Folkhälsorådet, Hälso- och sjukvårdsnämnden Östra Skaraborg. Ann-Marie Lundin, utvecklingsutskottet Linn Brandström, utbildnings och kulturutskottet Linda Ludvigsson, utbildnings och kulturutskottet Berith Bergman, vård och omsorgsutskottet Chatarina Gegerfeldt, vård och omsorgsutskottet Ulf Andersson, tekniska nämnden Göran Johansson, miljö och byggnadsnämnden
Tjänstemän	Tommy Sandberg, kommunchef Åke Svensson, skolchef Per-Ola Hedberg, socialchef Kristina Folkesson, biståndsbedömare Kerstin Malm – Tronstad, vårdcentralschef Lars Jönsson, tandvårdschef Pia Gustavsson, folkhälsoplanerare

Prioriterade områden

Nedan följer en redogörelse över folkhälsorådets prioriterade områden. Redogörelsen utgår ifrån en av utmaningarna i Västra Götalands Regionens folkhälsopolicy. Policyn har en hälsofrämjande inriktning och är en del i arbetet med att förverkliga Vision Västra Götaland- Det goda livet. Policyn anger riktning, värdegrund och förhållningssätt och ska vara vägledande för det främjande och förebyggande folkhälsoarbetet. Den utmaning som Töreboda kommun har valt att prioritera är **Trygga och Goda uppväxtvillkor** och beskrivs på följande sätt

Förhållanden under uppväxten får konsekvenser långt fram i livet. I barndomen grundläggs förutsättningar för god psykisk och fysisk hälsa.

Familjecentralen Spindeln

Målet är att utveckla föräldragrupperna och därigenom skapa tryggare familjer. Familjecentralen i Töreboda startade 2003 och arbetar förebyggande, stöd ges till föräldrar med barn upp till fem års ålder. Familjecentralen har ett delat huvudmannaskap mellan kommunstyrelsen, barn och utbildning, socialförvaltningen och primärvården. Familjecentralen är delaktig i samtliga förebyggande arbeten som rör barn och ungdomar. Folkhälsorådet stöttar familjecentralen i deras projekt *Fredagsgruppen*. Målet med denna grupp är att stödja föräldrar i deras föräldraskap samt bygga nätverk. Denna grupp träffas ca 10-12 gånger och har olika tematillfällen. Det kan handla om ekonomi, familjerådgivning, trafiksäkerhet etcetera. Vid varje tillfälle åter deltagarna tillsammans eftersom detta fyller en social funktion och ger en naturlig möjlighet att föra dialog om måltidens betydelse. Som en förlängning av fredagsgruppen har det under året utvecklats en samtalsgrupp som kallas måndagsgruppen. Den bygger på den egna individens utveckling. Gruppen består av mammor som av någon anledning befinner sig i ett utanförskap.

Föräldrastöd

Arbeta med att stödja barnen och ungdomarna samt deras föräldrar. Utgångspunkten för föräldrastödsarbetet är den *Nationella strategin för ett utvecklat föräldrastöd- en vinst för alla* som regeringen tog fram 2009. Syftet med arbetet är att skapa förutsättningar för bra uppväxtvillkor genom att erbjuda barn och föräldrar stöttning utifrån deras önskemål. Vårt mål är att alla föräldrar och barn ska erbjudas stöd.

Pågående arbete under året är att vi utvecklar och sammanställer en plan för vilket stöd föräldrar i Töreboda kommun kommer att erbjudas. Utgångspunkten för planen är den enkätundersökning som gjordes med föräldrar i kommunen. Några av de teman som föräldrar mest efterfrågade stöd i var att stärka barns självkänsla, språk/attityder, kamratrelationer, kost/hälsa, gränssättning och medias påverkan Vi har därför erbjudit inspiration och stöd i detta genom föreläsningar och därefter möjlighet att delta i studiecirkel. I februari arrangerades en storföreläsning med Alf B

Svensson med temat "Våga vara förälder". I samband med denna föreläsning hade alla skolor en kompisdag, då man arbetade extra med kamratskap och samarbetsövningar. Under vårterminen 2012 fanns möjlighet för föräldrar att finnas med i studiecirkel med tema att "laga mat tillsammans". I september arrangerades åter en storföreläsning med Micke Gunnarsson som talade över ämnet "Din tid tillsammans med ditt barn". Tanken är att vi kommer att erbjuda tematiska föräldramöten på våra skolor och förskolor. Diskussion pågår gällande vilka metoder som ska användas. Några av förslagen handlar om lärarledd föräldrautbildning, mötesplatser där man kan träffa andra föräldrar, individuell rådgivning, föräldrastelefon, internetsida med föräldrastöd.

Som inspiration och kompetensutveckling har arbetsgruppen samt annan personal inom skola och förskolan deltagit i föreläsningar under året. Dessa har haft inriktning barn och föräldraskap och benämns "Tillsammans för barns skydd", "Föräldrar i vår tid" samt "Dialogforum om föräldrastöd".

Barn och ungdomssäkerhetsarbete

Utgångspunkten för vårt arbete är den myndighetsgemensamma plan som MSB tagit fram och som behandlar barn och ungdomars säkerhet. Den antogs 1 oktober 2009 och ska gälla i två år. Syftet är att på sikt minska antalet skador bland barn och unga. Målet är att skapa säkra och trygga miljöer för barn och ungdomar. Vårt syfte är att skapa säkra och trygga miljöer för barn och ungdomar för att detta i sin tur ska uppfylla målet att förebygga olyckor för att andelen skador hos denna målgrupp ska minska.

Vi har under året arbetat med att hitta ett bra rapporteringssystem för våra skolor. Konceptet "trygg och säker förening" är genomfört med en pilotförening och under kommande år erbjuds resterande föreningar att delta. Vi har informerat om vattensäkerhet, sett över lekplatserna och utvecklar några få mötesplatser. Vi har genomfört hjärtstartarutbildningar och köpt in ytterligare två hjärtstartare till kommunen. Vi har inlett dialog gällande trygghetsvandring i skolmiljöer och kommer att påbörja detta i samband med att arbetet för en hälsofrämjande skola startas.

Gemensamt Brottsförebyggande råd

Töreboda och Mariestad bedriver gemensamt arbetet med ett Brottsförebyggande råd. Rådet består av en styrgrupp och en arbetsgrupp. Styrgruppen består av Folkhälsorådets ordförande samt ytterligare en kommunpolitiker från respektive råd. I arbetsgruppen finns representation från samtliga förvaltningar samt från näringsliv och polis. Brå arbetar utifrån det samverkansavtal som finns mellan kommun och polis. Med utgångspunkt från avtalet är en arbetar vi efter en handlingsplan. Styrgrupp samt arbetsgrupp har träffats vid fyra tillfällen. Vi följer upp vårt samverkansavtal kvartalsvis. Brå har varit med och genomfört medborgardialog med syfte att sätta fokus på det främjande arbetet och föra dialog med medborgaren utifrån detta tema. Vi har även arbetat med att skapa ett gemensamt trafiksäkerhetsråd för Mariestad, Töreboda och Gullspång i syfte att stärka detta arbete eftersom det är en del i vårt samverkansavtal.

Psykisk Livräddning

Vårt mål är att den personal som arbetar med och möter barn och ungdomar i våra kommuner ska bemöta dem med ett helhetsperspektiv på psykisk hälsa. Detta ska i sin tur skapa förutsättningar för att barn och ungdomar ska få en ökad psykisk hälsa och därigenom en tryggare tillvaro

Utgångspunkten för arbetet bygger på statistik. Den visar att självmorden i Sverige inte har minskat sedan 1960 talet, men däremot har trafikolyckorna minskat med en fjärdedel till följd av det strukturerade arbete som gjorts inom detta område. Därför tog MTG kommunerna 2010 ett beslut om att arbeta lika strukturerat med suicidprevention. Syftet är att belysa, skapa medvetenhet och kunskap om vilka faktorer som påverkar den psykiska hälsan, för att nå målet att därigenom kunna påverka även självmorden och den psykiska hälsan i liknande riktning.

För att belysa och skapa medvetenhet kring de faktorer som bidrar till psykisk hälsa så har vi utbildat personal och allmänhet i metoden psykisk livräddning. Vi har följt upp detta genom enkäter strax efter utbildningen samt ca ett halvår efteråt för att se vad de tyckte om utbildningen och den senare handlar om hur de har använt sig av de kunskaperna i sitt arbete.

Vi har även arbetat med att implementera arbetet med suicidprevention i verksamheternas styrdokument. Det vill säga att vi knyter arbetet till redan befintlig styrdokument och samverkansgrupper, såsom likabehandlingsplaner, lagen om skydd mot olyckor, Västbus och Posom.

Vidare har vi lyft helhetsperspektivet genom att bjuda in aktörer som arbetar med dessa frågor på nationell, regional och lokal nivå.

ANDT (Alkohol, narkotika, doping och tobak)

Arbetet utgår ifrån den nationella ANTD strategin som Regeringen presenterade under 2011. Ett underlag för det kommande arbetet i form av en hälso -och drogvaneundersökning presenterades för samtliga chefstjänstemän samt för fullmäktigeledamöterna under våren 2012. Vi fick under hösten erbjudande från Länsstyrelsen om att delta i ett samarbete med dem gällande dessa frågor. Kommunen har tagit ett kommunstyrelsebeslut om att delta och har bildat en styrgrupp för arbetet. En genomförandeplan är framtagen och arbetet med implementeringen kommer att fortsätta.

Internt hälsoråd

Primärvård, tandvård samt folkhälsoplanerare för dialog kring gemensamma beröringspunkter. Vi har inte haft några mötestillfällen under året med planerar arbeta tillsammans med att implementera vår gemensamma utmaning *Bäst hälsa 2020*.

En Säker och Trygg kommun

Töreboda kommun återcertifierades till en säker och trygg kommun under oktober månad. Nu fortsätter arbetet med att implementera det säkra och trygga arbetet i verksamheterna.

Samverkan med frivilligorganisationer

Målet var att tillsammans med frivilliga krafter skapa möjligheter för barn, ungdomar och vuxna att få möjlighet att delta i aktiviteter. Vi har utvecklat arbetet med konceptet *trygg och säker förening*. Detta för att ungdomarna ska känna trygghet när de utövar fritidsaktiviteter kopplade till en förening. Vårt mål som är att skapa möjligheter och förutsättningar för barn och ungdomar att delta i föreningslivet arbetar vi vidare med tillsammans med andra berörda aktörer.

Våld i nära relationer

Våld i nära relationer är en folkhälsofråga. Vi har stöttat den befintliga grupp som arbetar med dessa frågor i MTG området. Arbetet bygger delvis på att skapa säkra hemmiljöer för barn och ungdomar. Vi har under året haft möten med berörda aktörer inom MTG och diskuterat hur vi kan arbeta mer samordnat kring barn som lever med psykiskt sköra föräldrar.

Kultur och hälsa

Utveckla samverkansstrategier med studieförbunden och kulturförvaltningarna. Vi har ett MTG övergripande samarbete som bygger på att gemensamt med studieförbunden och kulturförvaltningarna utveckla samverkansstrategier som leder till att det främjande arbetet utvecklas och att vi gemensamt skapar förutsättningar för att barn och ungdomar ska få möjligheter till deltagande i verksamheterna. Vi genomförde under våren ett rådslag där vi hade bjudit in Jonas Frykman från SKL som är projektledare för *Samling för social hållbarhet*, Temat för dagen var en *hållbar utveckling*. Vi förde dialog om hur vi gemensamt kan arbeta för detta utifrån varje verksamhet. Utifrån detta har sedan olika samarbeten kommit igång.

Kost

Målet är att stötta den offentliga måltiden i syfte att ge våra barn och ungdomar en god och näringsrik måltid som i sin tur skapar förutsättningar för att må bra och orka med skoldagen. Ett arbete pågår tillsammans med kostenheten, skola samt förskola som i sin tur utgår ifrån den kostvision och policy som Töreboda kommun har gällande den offentliga kosten. Ett samarbete med Västra Götalands nätverk *Skolmatsakademien* finns samt ett samarbete med *Kostnätverk Östra Skaraborg*. Målet för året har varit att implementera policyn samt utforma handlingsplaner för respektive verksamhet. Kostverksamheten har under året haft en omorganisation, där målet varit att de ska laga mat på respektive enhet. Detta har varit ett omfattande och mer tidskrävande arbete än beräknat därför fortsätter arbetet även i år med att implementera policyn och göra handlingsplaner. Kostpersonalen har deltagit i egna såväl som i *Skolmatsakademins* utbildningar.

Stöttning av projekt

MTG Trampa och gå projekt avslutades december 2012. Projektet har pågått under två års tid och har haft ca 200 deltagare. Målet var att rörelsen till och från arbetet skulle öka, att trafiken skulle minska samt att klimatpåverkan skulle bli mindre genom mindre utsläpp. Resultatet blev att deltagarna under projekttiden, dvs 2011 och 2012 cyklat eller gått 89200 km vilket motsvara drygt två varv runt jorden. Koldioxidutsläppen har minskat med drygt 16 ton. Arbetet har genomförts tillsammans med Agenda 21, Folkhälsoråden, Energi- och klimatrådgivningen samt trafikinformatorn i Mariestad.

Folkhälsorådet har även stöttat stavgångsgruppen som under året utökades. Det är i genomsnitt 30 deltagande

Bäst hälsa 2020

Arbetet med att implementera Skaraborgs folkhälsostrategi *Bäst hälsa 2020* fortsätter. Under 2012 har strategin föredragits för Folkhälsorådet samt för utvecklingsutskottet. Det planeras för föredrag i nämnderna, kommunstyrelsen och fullmäktige. Strategin kommer även att presenteras för samtliga chefstjänstemän, vårdcentralens samt tandvårdens personal.

Vi håller på att arbeta med uppföljningssystemet Stratsys där samtliga indikatorer för *Bäst hälsa 2020* finns med.

Vi deltog i *Open Space, målbild 2015 kopplad till strategisk plan 2020* som genomfördes i maj månad där Skaraborgs kommuner och hälso- och sjukvården var inbjudna.

Ett friskare Sverige

Målet är att delta i nationella uppmärksamhetsveckan som genomförs med syfte att stärka hälsan i Sverige. Mellan den 15-21 oktober arrangerade Folkhälsoinstitutet en nationell uppmärksamhetsvecka kring kost och fysisk aktivitet. Denna vecka hade i år tre uttalade syften där ett var att arbeta med grupper med funktionsnedsättning. På måltidens dag anordnade vi en minimässa för målgruppen inom LSS, denna genomfördes i samarbete med studieförbundet Vuxenskolan, kostenhet samt LSS verksamhet. Som en fortsättning på detta arbete har vi utbildat samtlig LSS personal om kost och fysisk aktivitet. Detta arbete gjordes tillsammans med *kostnätverk Östra Skaraborg* i syfte att medvetandegöra kostens och den fysiska aktivitetens betydelse för att främja vår hälsa.

Ytterligare ett samarbete som gjordes i KNÖS var att arbeta med hemkunskapslärarna under veckan för att sätta fokus på hälsosamma alternativ. I samtliga fem kommuner i Östra Skaraborg har våra kostverksamheter haft en gemensam matsedel samt bordsryttare på borden för att uppmärksamma och lägga fokus på kost och motion. Samtliga verksamheter såsom fritidverksamhet, förskola, skola, tandvård och vårdcentral har arbetat med *Ett friskare Sverige* utifrån sin utgångspunkt där syftet har varit att uppmärksamma betydelsen av kost och motion. En sammanställning har presenterats för Folkhälsorådet.

Socioekonomiska Strategier

Målet med att utbilda personal i att lära sig värdera de socioekonomiska effekterna av prevention, tidiga och samordnade insatser samt rehabilitering, är att belysa och medvetandegöra dessa frågor.

Kommunen har under detta år utbildat ytterligare personal.

Den rapport som gjordes har presenterats för kommunstyrelsen, ekonomiberedningen samt för Folkhälsorådet.

Under våren genomfördes en strategidag i MTG där vi bjöd in Ingvar Nilsson som är nationalekonom, Stefan Ackerby från SKL samt Claes- Göran Magnell ekonomichef från Norrköping för att diskutera detta ämne utifrån olika perspektiv och deras olika utgångspunkter.

Detta resulterade i att beslut har tagits om att arbeta vidare utifrån Socioekonomiska strategier med utgångspunkt ifrån en social investeringsfond. Detta tankesätt skall dock genomsyra hela budgetarbetet.

Sysselsättningsprojekt, *Åter på banan*

Hälso- och sjukvårdsnämnderna i Skaraborg erbjöd några av Skaraborgskommunerna att söka medel för arbete gällande socioekonomiskt utsatta grupper. Töreboda var en av dessa kommuner. Socialtjänsten tillsammans med skolan ansökte om pengar och beviljades detta

Projektiden bygger på ett samarbete mellan Arbetsmarknadsenheten, LSS, skolan, socialtjänst, primärvård samt studieförbund. De ska gemensamt arbeta för att arbetslösa ungdomar ska komma i sysselsättning. Målet är att motivera och skapa möjligheter för arbetslösa ungdomar att komma i sysselsättning. Ett ytterligare mål är att minska försörjningsstödet.

Projektet är även knutet till det kraftsamlingsprojekt som bedrivs gemensamt i Mariestad, Töreboda och Gullspåns kommuner. Uppföljningsrapport finns för perioden 20110301-20120930, resultatet efter 18 månader visar att försörjningsstödet minskat med ca 35% för de deltagande individerna. 22 % försörjer sig med lön och har blivit självförsörjande. Projektet har under året resulterat i att det har gjorts till en permanent verksamhet och en socioekonomisk investering kallat *Åter på banan*, *se separat rapport*

Nästkommande rapport presenteras våren 2013.

Budget

Folkhälsorådet i Töreboda

Tertialrapport per 20121231

Budget år 2012

HSN Östra/Västra Skaraborg

91 000

Töreboda kommun

91 000

Summa

182 000

Aktivitet/Projekt

	Budget	Förbrukat tom120430	Förbrukat tom120831	Förbrukat tom121231	Återstående Avvikelse
ÖVERGRIPANDE FOLKHÄLSOARBETE	182 000	37800	52200	178408	3 592
TOTALT	182 000	37800	52200	178408	3 592

En återbetalning på 1796 kronor har gjorts till respektive huvudman

